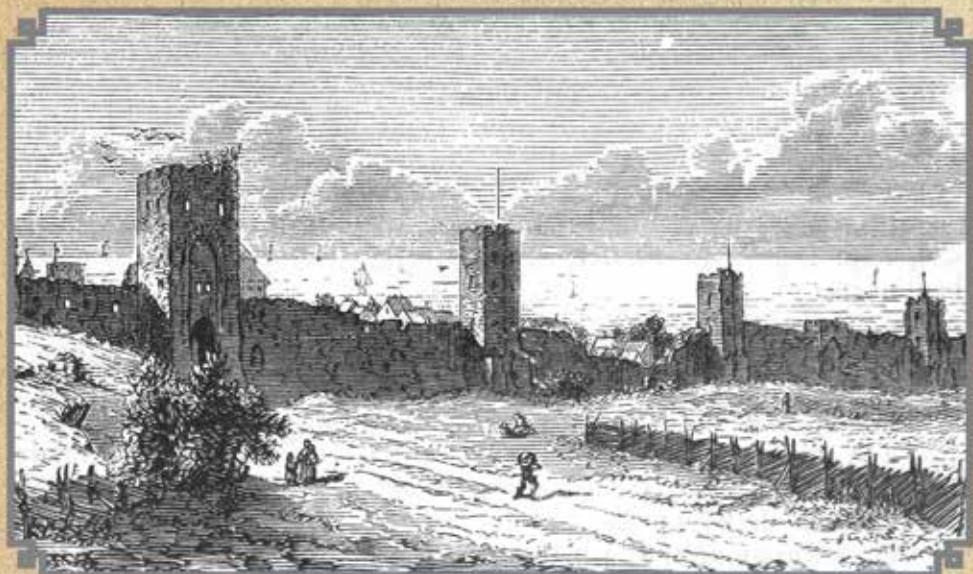

Ryssarnas erövring av Gotland 1808

Återutgivning av text från 1881

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Ryska erövringen
av Gotland år 1808.

Återutgivning av text från 1881

av H. H.

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-629-7

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

För något år sedan uppstod en hård debatt när svenska medier uppmärksammade att Gotland nästan helt saknade försvar.

Vad få uppmärksammade var att det här inte var första gången de styrande i landet ignorerat öns sårbarhet.

I den här e-boken får du läsa om hur Gotland år 1808 helt saknade militära styrkor och hur en ”kraftlös gubbe” förde befälet över ön. Det slutade med att ryska trupper invaderade Gotland och intog den utan att det avlossades ett enda skott. Först efter 22 dagar lyckades Sverige ta tillbaka vår största ö och åren därefter storsatsade man på att förbättra försvaret.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1881 i tidskriften ”Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg” med rubriken ”Ryssarne på Gotland 1808”.

Texten publicerades under signaturen ”H. H.”, som användes av redaktören Herman Hofberg (1823–1883).

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Ryssarnas erövring av Gotland 1808

Den här texten publicerades ursprungligen år 1881 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg" med rubriken "Ryssarne på Gotland 1808". Texten publicerades under signaturen "H. H.", som användes av redaktören Herman Hofberg (1823–1883).

Vid Rysslands angrepp på Finland i februari 1808, ingick det i ryssarnes krigsplan, att vid första öppet vatten äfven besätta Gotland, för att derifrån anfälla Sveriges södra provinser, och sålunda splittra vårt lands försvarskrafter.

På tjugu år, eller alltsedan 1788 års kris, då den på ön förlagda artillerifördelningen öfverfördes till Finland, hade inga trupper funnits på ön, förrådena i vapendepôtterna voro tömda, och en sjutiosexårig vice landshöfding, öfverste Erik af Klint, en i ungdomen utmärkt duglig sjöofficer, men nu mera kraftlös gubbe, förde befålet öfver Gotland.

Under sådana förhållanden landstego den 22 april 1808 två tusen man ryssar, utvaldt infanteri med ett sexpundigt batteri, under befäl

af amiral Bodisco, i Slesviken i Grötlingbo socken. Det ryska infallet väckte både förskräckelse och förbittring. Man ringde i kyrkklockorna, vårdkasarna tändes och man skynade att gå man ur huse. Vid Fardhems kyrka vid Eimundså i Mästerby, vid Gothemså, vid Rute kyrka och flerstädes samlade sig bönderna, beväpnade med yxor, liar och påkar. Men snart fann så väl landshöfdingen som andra erfarna personer, att med sådan beväpning och utan befäl allt motstånd skulle vara ändamålslost och endast leda till en onödig blodsutgjutelse. Befallning utfärdades därför till allmogen att återvända till sina hem, och den lydde, ehuru motvilligt. Med en skeppare Peter Bahr hade under tiden ränteriets medel blifvit i en öppen båt afsända till fastlandet hvarjemte man hos regeringen anhöll om skyndsam hjälp i öns nödställda belägenhet. Den 24 april inryckte ryssarne i Visby utan motstånd eller utan att ett skott blef lossadt, och dagen derpå, den 25, utfärdade Bodisco en proklamation, som den följande söndagen skulle uppläsas i alla kyrkor, att han för hans kejserliga ryska majestäts räkning tagit ön och staden i besittning, samt att han hädanefter såsom rysk guvernör förde styrelsen öfver Gotland. — Hade Bodisco utan svårighet intagit ön, så fick dock hans eröfring icke någon lång varaktighet. Så snart det i Stockholm blef bekant, att ryssarne landstigit på Gotland, beordrades genast kontre-amiralen, friherre Rudolf Cederström, att med en afdelning af den utevarande stora flottan och med 1800 man af Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och konungens eget värfvade regemente samt något artilleri begifva sig till öns undsättning. Redan den 15 maj ankrade den svenska eskadern i Sandhamn i Östergarns socken. Redan innan den svenska styrkan kommit i sigte af ryssarne förklarade sig Bodisco villig att utrymma ön. Han förband sig icke allenast att inom två dagar med sina trupper lemna

Gotland, utan till svenskarne öfverlemna sina vapen, sin ammunition och alla svenska kronan tillhöriga förråder, som ryssarne bemäktigat sig. För sin personliga del förband han sig att icke på ett års tid bära vapen mot Sverige. Den 17 maj klockan 4 på e. m. aftågade den i Visby förlagda ryska bataljonen, förenade sig med de öfriga ryska trupperna samt afmarscherade till Slite. Samma dag och nästan på samma timme som ryssarne lemnade staden, inryckte genom en annan port en svensk jägarbataljon under befäl af kapten Barck. Den 18 inskeppade sig ryssarne i Slite och afseglade till Libau, sedan de till svenskarne aflemnat 6 sexpundiga metallkanoner med tillbehör, 38 hästar, 1,419 oskadade gevär samt åtskilliga förråd af krut och utredningspersedlar. Många af ryssarne funno återtaget så snöpligt, att de i förbittringen sönderslogo gevär och sablar. Så slutade den s. k. »ryska invasionen». Bodisco hade visserligen yttrat: »Kejsaren af Ryssland anser Gotlands besittning för sig lika vigtig som Finlands»; men gjorde likväl ingenting för att åt kejsaren bibehålla, denna »vigtiga besittning», hvaraf ock följden vardt, att han vid sin hemkomst föll i kejsarlig onåd. Det ryska anfallet på Gotland hade emellertid inneburit en varning, som hvarken regeringen eller öns befolkning lät gå obeaktad förbi. Tre år senare hade ön fått ett tryggadt försvar i Gotlands nationalbeväring, en militärinstitution med vida mer utsträckt värnepligt än hvad i något annat svenskt landskap eger rum.

Visby ringmur.

Viktiga ord och personer

Bodisco, Nikolaus.

[1756–1815] Rysk sjöofficer och guvernör på Gotland. Tjänstgjorde under större delen av sin karriär i den ryska flottan, bland annat som konteramiral. Är i dag mest känd för att med en liten styrka ha erövrat Gotland år 1808 och tjänstgjorde som öns guvernör under 22 dagar.

Cederström, Rudolf.

[1764–1833] Svensk militär, statsråd och greve. Deltog i en rad svenska strider, bland annat räden mot Rågervik 1790 och slaget vid Reval 1790. Är i dag mest känd för sin expedition till Gotland år 1808 som fick de ryska trupperna att lämna ön.

Hofberg, Herman.

[1823–1883] Svensk läkare och fornforskare. Är mest känd för sitt arbete på Nationalmuseum och för sitt verk ”Genom Sveriges bygder” från 1882.

af Klint, Eric.

[1732–1812] Svensk ämbetsman och sjöofficer. af Klint började karriären inom flottan och utsågs till överste år 1793. Han gjorde

stora insatser när det gällde att skapa sjökort över den svenska kusten. Är i dag kanske mest känd för sin tid som vice landshövding på Gotland då han lät ryska trupper erövra ön utan att det gjordes något motstånd.

*Nu kan du prenumerera på våra nya titlar via **patreon**.*

- Du får en ny e-deckare i veckan.*
- Du får tillgång till ett bibliotek med 50-100 titlar.*
- Du får tillgång till massor av fakta och biografier.*

Mer info:

www.patreon.com/klassiskadeckare